

Verksamheten i Europeiska unionen under 2015

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 22 mars 2016 att ge miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2015/16:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2015 och eventuella följdmotioner i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde och över motion 2015/16:3360 (SD) yrkandena 50–60, 62 och 64.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Inledning

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2015 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Vissa jordbrukspolitiska frågor m.m.

Skrivelsen

EU:s jordbruks- och fiskeripolitik

I skrivelsen anförts att EU:s gemensamma jordbrukspolitik är ett harmoniserat politikområde som består av två pelare: första pelaren (direktstöd och marknadsstöd) och andra pelaren (miljö- och landsbygdsstöd). Under året har regeringen fattat beslut om att meddela kommissionen om den nationella utformningen av stödsystemen. Det framhålls vidare att det inom EU inte finns någon specifik rättslig grund för en gemensam skogspolitik men att svenskt skogsbruk påverkas av utvecklad unionspolitik inom en rad olika områden, inte minst klimat och energi, och av internationella skogliga överenskommelser. Den nya gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) beslutades i december 2013 då samtliga rådsförordningar antogs. Regeringen framhåller även att inför rådsmöten under förhandlingarna informerades miljö- och jordbruksutskottet och samråd ägde rum med EU-nämnden. Den 19 juni 2014 fattades beslut om direktstödet i Sverige, och den 5 juni 2014 fattades beslut om förslag till Landsbygdsprogrammets utformning i Sverige. Information lämnades till miljö- och jordbruksutskottet inför dessa beslut. Efter förhandlingar med kommissionen togs beslut om ett justerat förslag till landsbygdsprogram den 12 mars. Förslaget godkändes sedan av kommissionen den 26 maj.

När det gäller fiskeripolitiken anförts i skrivelsen att den gemensamma fiskeripolitiken är en fullt utvecklad unionspolitik. Målet är att förvalta en gemensam, gränsöverskridande naturresurs på ett sådant sätt att ett hållbart nyttjande kan uppnås i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende. Enligt skrivelsen är regeringens hållning när det gäller EU:s fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer (FPA) att göra ett ställningstagande från fall till fall varvid följande kriterier beaktas:

- Det måste finnas offentligt tillgängliga sociala och ekonomiska utvärderingar som är av tillräckligt god standard.
- Iakttagandet av mänskliga rättigheter ska utgöra ett nödvändigt villkor för att ingå eller fortsätta samarbetet med tredjeländer på fiskeriområdet.
- Där det saknas kunskaper om bestånden eller om hur många som bedriver fiske på samma bestånd ska försiktighetsprincipen tillämpas.
- Avtalen ska stödja utvecklingen av en hållbar fiskesektor i partnerskapsländerna, och ekonomiska bidrag ska komma den lokala fiskeindustrin till del.
- Sektorstödet ska frikopplas från betalningarna för fisketillträdesrättigheterna och definieras mot bakgrund av partnerskapsländernas behov och kapacitet att utnyttja det, och utbetalningarna ska kopplas till framsteg i utförandet.
- EU-fartyg ska bara få tillgång till ett överskott av den tillåtna fångstmängden som lokalbefolkningen inte kan utnyttja och som fastställts baserat på bästa tillgängliga vetenskapliga rådgivning, enligt artikel 31 i grundförordningen för den gemensamma fiskeripolitiken.

Regeringen anför vidare att Sverige under året röstat nej till beslut om att ingå ett hållbart partnerskapsavtal om fiske mellan EU och republiken Senegal eftersom ett tillgängligt beståndsöverskott för arten kummel inte kunnat säkerställas inom ramen för det tillgängliga vetenskapliga underlaget. Sverige har även lagt ned sin röst vid beslut om att ingå ett protokoll mellan EU och Guinea-Bissau mot bakgrund av att utvärderingen, och rådgivningen från den regionala fiskerierorganisationen, är föråldrad vilket därmed gör det svårt att säkerställa att det finns ett överskott för EU att fiska på. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober. Under året har följande protokoll behandlats och Sverige har gett sitt stöd till ingående av protokoll med Gabon, Kap Verde, Grönland, Liberia, Mauretanien (eventuellt Cooköarna) samt Madagaskar. Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet om partnerskapsavtal med Liberia ägde rum i november i år. Förhandlingsmandat har antagits för Madagaskar och Liberia. Sverige har gett sitt stöd till dessa förhandlingsmandat. Förhandlingsmandat för Kiribati pågår och förväntas antas under första kvartalet 2016.

Förenklingsarbete m.m.

Enligt skrivelsen har kommissionen under året tagit initiativ till att förenkla den nyligen reformerade jordbrukspolitiken. Medlemsstaterna skickade under våren in förslag till förenkling till kommissionen. Den 11 maj antog rådet rådsslutsatser om prioriterade områden för förenkling samt om synen på processen för förenklingsarbetet. Under hösten har förenkling av delegerade akter och genomförandeakter diskuterats. Förenkling diskuterades senast på jordbruks- och fiskerirådet den 16 november. Det framhålls att flera medlemsstater då efterfrågade fler konkreta förenklingar från kommissionen.

Fortsatta diskussioner förväntas under 2016. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, maj och november.

Skogspolitik

I skrivelsen framhålls att regeringen värnar den nationella skogspolitiken och noggrant följer nya EU-initiativ och hur dessa kan påverka svensk skog och skogsnäringen. Generellt verkar regeringen för att begränsa EU-insatser som berör skogsområdet. Samtidigt ska subsidiaritetsprincipen respekteras för de områden som faller inom EU:s befogenhet. Under året har fokus för skogliga diskussioner under jordbruksrådet främst handlat om EU:s förhandlingsmandat inför FN:s skogsforum i maj. Enligt skrivelsen har Sverige vid dessa förhandlingar verkat för att få gehör för hållbart skogsbruk och skogens multifunktionalitet. Genom internationellt samarbete kan Sverige utbyta erfarenheter och kompetens samt sprida kunskap om Sveriges syn på att hållbart bruka skogen, inklusive dess bevarande. Det internationella samarbetet utnyttjas också för att främja ökad export av svenska skogsprodukter och tekniskt kunnande samt för att främja Sverige som besöksmål. Ett informationstillfälle med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i april.

Motionen

Enligt kommittémotion 2015/16:3360 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 50 ska regeringen verka för att avskaffa den gemensamma jordbrukspolitiken. Motionärerna anser att den gemensamma jordbrukspolitiken har karaktären av en icke ändamålsenlig övergripande lösning som är gjord främst för att passa jordbrukare i södra Europa.

I samma motion anförs i yrkande 52 att regeringen ska verka för att avskaffa den externa fiskeripolitiken. I motionen framhålls att Sverigedemokraterna motsätter sig större delen av EU:s externa fiskeripolitik. Kostnadseffektiviteten i framför allt fiskeavtalen ifrågasätts och man ser helst att avtalen inte förlängs när det gäller utvecklingsländerna. EU:s fiskeflotta är dåligt kontrollerad och undergräver utvecklingsländernas möjligheter att utveckla lokalt fiske, skapa arbetstillfällen och försörja sin egen befolkning med fisk.

I motionen anförs även (yrkande 51) att regeringen ska verka för en minskad EU-byråkrati för fiske- jordbruks- och fiskerinäringen och för att rimliga sanktions- och återkravbelopp för EU-ersättningar bör gälla vid felaktigheter (yrkande 53). Enligt motionen måste den byråkrati som i dag omger EU:s regler förenklas. Motionärerna beklagar att många av de s.k. tvärvillkoren systematiskt har tillämpas felaktigt i Sverige, vilket har resulterat i att tusentals lantbrukare kan ha fått avdrag för fel som de inte har begått.

Enligt yrkande 57 i samma motion måste Sverige värna om den nationella beslutanderätten över skogspolitiken. Motionärerna anför att det för närvarande pågår ett arbete inom EU med att ta fram en ny skogsstrategi och

att Sverigedemokraterna känner en oro för att en sådan strategi kan bli det första steget mot en framtida gemensam skogspolitik inom EU, vilket med stor sannolikhet skulle kunna få betydande negativa konsekvenser för Sverige och för den svenska skogsbruksmodellen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

EU:s jordbruks- och fiskeripolitik

I fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) fastställs områdena för, avgränsningen av och de närmare villkoren för utövandet av unionens befogenheter. I den tredje delen behandlas unionens politik och inre åtgärder. I den delen finns bl.a. de artiklar som lägger grunden för den inre marknaden (avdelning I), fri rörlighet för varor (avdelning II), den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken (avdelning III) och fri rörlighet för personer, tjänster och kapital (avdelning IV). Enligt artikel 38 i detta fördrag ska unionen fastställa och genomföra en gemensam jordbruks- och fiskeripolitik. Sverige blev medlem i EU den 1 januari 1995 och deltar sedan dess fullt ut i EU:s gemensamma jordbruks- och fiskeripolitik.

Enligt årets budgetproposition (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23) är regeringens långsiktiga målsättning för den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU en avreglerad, marknadsorienterad och konkurrenskraftig jordbrukssektor som styrs av konsumenters efterfrågan, klimat- och miljömål och där hänsyn tas till djurskydd samt den globala utvecklingspolitiken i enlighet med Sveriges politik för global utveckling (PGU). I syfte att bidra till regeringens ambition om väsentligt lägre utgifter för jordbrukspolitiken i EU och ett hållbart jordbruk vill regeringen att den gemensamma jordbrukspolitiken lägger ett ökat fokus på åtgärder inom landsbygdpolitiken. Vidare framhålls att det är viktigt att politiken och dess tillämpning skapar möjligheter till stärkt konkurrenskraft för svensk jordbruks- och trädgårdsnäring samt bidrar till den nödvändiga klimatomställningen och till att miljömålen kan nås. I budgetpropositionen anför regeringen att för att möjliggöra detta behöver den nuvarande politiken utvärderas. Ett analysarbete som utgår från en modernisering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik kommer därför att inledas inför nästa budgetperiod efter 2020 samt inför en halvtidsöversyn av politiken under budgetperioden 2014–2020.

När det gäller den gemensamma fiskeripolitiken vill regeringen, enligt årets budgetproposition, främja ett hållbart fiske i såväl Sverige och Europa som globalt. De beslut som fattas ska baseras på vetenskapliga underlag i syfte att säkra en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Vidare anför att Sverige i detta sammanhang ska vara pådrivande för att de beslut som fattas inom EU leder till en god förvaltning av fiskbestånden. Regeringen framhåller också att i och med att den nya gemensamma fiskeripolitiken har fått en extern dimension som anger ramarna för EU:s förhållande med tredjeländer, skapas möjligheter till ett hållbart fiske, stärkta rättigheter för tredjeländer och ökad handel på global nivå.

Förenklingsarbete m.m.

I utskottets betänkande 2015/16:MJU9 framhålls att den nya EU-kommissionären för jordbruk har satt förenkling av den gemensamma jordbrukspolitiken högt på agendan. Under 2015 har medlemsstaterna och EU-kommissionen tillsammans identifierat flera förslag till förenkling varav vissa redan har genomförts i kommissionens riktlinjer. I betänkandet framhålls också att regeringen inför jordbruks- och fiskerådets möte den 16 november 2015 välkomnade att kommissionen uppmärksammar behovet av att förenkla den gemensamma jordbrukspolitiken. I betänkandet anförts vidare att regeringen har bidragit med förenklingsförslag till både kommissionen och det förra ordförandeskapet och att regeringen anser att det är viktigt att det förenklingsarbete som påbörjats ses som ett startskott på ett kontinuerligt arbete med att förenkla den gemensamma jordbrukspolitiken utan att göra avkall på miljökraven. Det betonas också att även om kommissionären specifikt har efterfrågat förenklingsförslag som ryms inom den nuvarande politiken kan det redan nu finnas skäl att lyfta fram förenklingsfrågor för utvärdering och analys inför nästa jordbrukspolitiska reform. Regeringen har därför ansett att det finns skäl att påbörja ett arbete med analyser och utvärderingar inför kommande reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken. Syftet med arbetet är bl.a. att ta fram förslag till en framtida gemensam jordbrukspolitik som kan bidra till att uppnå målen med livsmedelsstrategin. I samma betänkande anförts att regelverket för den gemensamma jordbrukspolitiken har blivit krångligare i många delar genom reformen som genomfördes 2013. Enligt betänkandet ser regeringen utrymme för förenkling inom ramen för jordbrukspolitikens första pelare inom områden som t.ex. tvärvillkor, förgröning och handelsnormer. Det framhålls också att regeringen skulle vilja se större effekt av förenklingsarbetet och att den därför efterlyser fler förslag från kommissionen som i högre grad kan ge märkbara förenklingar. Regeringens intention är att aktivt delta i detta arbete. Vidare erinras om att Jordbruksverket 2013 genomförde den s.k. Förenklingsresan tillsammans med Lantbrukarnas riksförbund och att regeringen fortsätter att följa myndigheternas och branschorganisationernas arbete med de åtgärder som föreslogs under Förenklingsresan. Av betänkandet framgår också att regeringen i budgetpropositionen för i år framhåller att det är viktigt att genomförandet och förvaltningen av den gemensamma jordbrukspolitiken är effektiv och enkel för både brukare och myndigheter och att regeringen därför har föreslagit att Jordbruksverket får extra resurser för detta under perioden 2016–2019.

När det gäller felaktig tillämpning av tvärvillkor och rimliga sanktions- och återkravsbelopp påminner utskottet om vad det anförde i betänkande 2015/16:MJU9. Tvärvillkoren är vissa regler som lantbrukare måste följa för att få full utbetalning av vissa jordbruksstöd. Tvärvillkorsreglerna och principen för hur avdrag på stöden ska göras regleras på EU-nivå, men Jordbruksverket har, utifrån ett bemyndigande från regeringen, det fulla ansvaret för hur tvärvillkoren tillämpas i Sverige. Det innebär att det är upp

till Jordbruksverket att tolka EU:s regelverk och utifrån det upprätta ett system för tvärvillkor. Enligt betänkandet ser landsbygdsministern positivt på att den nya jordbrukskommissionären satt regelförenklingar högt på agendan (ip. 2014/15:183). Ett enklare och mer transparent sanktionssystem för tvärvillkoren är något som kan behövas, och landsbygdsministern kommer att verka för att dessa frågor inkluderas i en övergripande översyn av jordbrukspolitiken inför nästa reform. Inför jordbruks- och fiskerådet den 16 november 2015 framförde landsbygdsministern att det redan nu finns skäl att lyfta fram förenklingsfrågor för utvärdering och analys inför nästa jordbrukspolitiska reform. I betänkandet anförs vidare att enligt information från Näringsdepartementet handlar frågan om felaktiga tvärvillkorsavdrag om Jordbruksverkets tidigare gruppering av kontrollpunkter inom tvärvillkoren. Jordbruksverket gjorde under 2014 en översyn av hur kontrollpunkterna grupperades och fann utrymme för förbättringar. Kontrollinstruktionen reviderades därför. Jordbruksverket menar att den tidigare grupperingen ryms inom EU:s regelverk. I betänkandet konstateras att Sverige inte har fått någon kritik för tillämpningen vid kommissionens revision av tvärvillkoren 2011. Eftersom Jordbruksverket menar att tillämpningen är i linje med EU:s regelverk avser myndigheten inte att gå tillbaka och korrigera några gamla beslut där lantbrukare fått avdrag till följd av den gamla grupperingen. Man hänvisar i stället till möjligheten att överklaga. I betänkandet framhålls även att Jordbruksverket har gjort en mindre analys som visar att det förmodligen är få lantbrukare som drabbats.

Skogspolitik

I betänkande 2015/16:MJU10 framhöll utskottet att det för närvarande pågår ett arbete inom EU med att ta fram en ny skogsstrategi, vilket utskottet i grunden ser positivt på. Ett dylikt redskap kan vara användbart för att på ett övergripande plan samordna EU:s politik och för att ta till vara skogens bidrag till ett hållbart samhälle och dess potential för jobb och tillväxt. Utskottet anförde samtidigt att det med viss oro ser på att en sådan strategi blir det första steget mot en framtida gemensam skogspolitik inom EU, vilket med stor sannolikhet skulle kunna få betydande negativa konsekvenser för Sverige och för den svenska skogsbruksmodellen. Utskottet påminde om att redan i dag påverkas förutsättningarna för att bedriva en nationell skogspolitik av flera EU-direktiv och förordningar som berör skogsbruket. En än större inblandning från EU i dessa frågor riskerar också att medföra ett större fokus på detaljstyrning och leda till att administrativa och byråkratiska hinder tillkommer. I betänkandet framhöll utskottet att förutsättningarna för att även fortsättningsvis kunna bedriva skogsbruk i Sverige under devisen ”frihet under ansvar” kan komma att kringskäras på ett sätt som utskottet anser vore olyckligt och att utskottet därför anser att det är mycket angeläget att regeringen agerar kraftfullt på EU-nivå när det gäller att hävda den nationella beslutskompetensen på det skogspolitiska området. I betänkandet finns därför

ett tillkännagivande om att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen även fortsättningsvis ska värna den nationella beslutanderätten över skogsfrågor i samband med arbetet med EU:s skogsstrategi (S, MP, V reserverade sig till stöd för regeringens pågående skogspolitik och anförde att det saknas anledning att stödja tillkännagivandet eftersom regeringens hållning när det gäller EU:s skogsstrategi inte avviker från den som efterfrågas i tillkännagivandet).

Vissa livsmedelspolitiska frågor m.m.

Skrivelsen

Enligt skrivelsen finns omfattande regelverk för växter, djur och livsmedel inom EU. Vidare anføres att unionen och medlemsstaterna enligt fördraget har skyldighet att ta hänsyn till djurens välfärd. Lagstiftningen om djurhälsa syftar till att säkerställa en hållbar djurproduktion, underlätta handeln med djur och animaliska produkter inom EU utan att sprida sjukdomar samt förhindra smitta från djur till människa. Lagstiftningen för livsmedel är i stort sett harmoniserad inom unionen, vilket innebär att det inte är tillåtet för enskilda medlemsstater att ha strängare regler eller mer generösa bestämmelser än de som finns i EU:s regelverk. Lagstiftningen om växter syftar bl.a. till att skydda unionen mot allvarliga växtskadegörare och säkerställa att utsäde m.m. är av god kvalitet.

I skrivelsen anføres vidare att kommissionen presenterade ett lagstiftningspaket 2013 med fem rättsakter och ett meddelande under namnet Friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja – en moderniserad lagstiftning för ett mer konkurrenskraftigt EU. Förordningsförslagen handlar om djurhälsa, skyddsåtgärder mot växtskadegörare, produktion och tillhandahållande på marknaden av växtförökningsmaterial, offentlig kontroll inom djur-, växt- och livsmedelsområdena m.fl. och EU-utgifter inom områdena djurhälsa, växtskadegörare och offentlig kontroll. Enligt skrivelsen är kommissionens målsättning med förslagen att skapa en effektivare, modernare och enklare lagstiftning. Förordningen om EU-utgifter antogs i maj 2014. När det gäller de övriga förslagen antog Europaparlamentet sina ståndpunkter i första behandlingen under våren 2014. Det nya Europaparlamentet beslutade att stå fast vid dessa ståndpunkter. Mot bakgrund av Europaparlamentets ställningstagande när det gäller förslaget till ny förordning om produktion och tillhandahållande på marknaden av växtförökningsmaterial drog kommissionen under året tillbaka sitt förslag. I december 2015 nåddes en informell överenskommelse mellan institutionerna om förordningen om skyddsåtgärder mot växtskadegörare, och rådet antog formellt sin ståndpunkt om förslaget till en ny djurhälsoförordning. Förslaget till förordning om offentlig kontroll förhandlades under året i rådet och i trepartssamtal mellan institutionerna. En överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i augusti 2013 och samråd med EU-nämnden i december 2013, juni 2014 och

december 2014. Djurhälsoförordningen var föremål för samråd med EU-nämnden i juni 2015.

Enligt skrivelsen är syftet med kommissionens förslag till djurhälsoförordning att göra lagstiftningen enklare, modernare och mer sammanhållen än den nuvarande EU-lagstiftningen på området. Sjukdomsövervakningen stärks och djurhållarnas ansvar för djurhälsan klargörs. Förordningen lägger fast övergripande principer för att minska förekomsten av smittsamma djursjukdomar och bevara EU:s ekonomiska konkurrenskraft. Åtgärder ska vidtas för att förebygga och bekämpa listade sjukdomar. Hur sjukdomar listas och kategoriseras är av avgörande betydelse för vilka krav Sverige i framtiden kommer att få ställa i samband med införsel av djur. I skrivelsen anförts att regeringen har verkat för att medlemsstater med en god djurhälsa ska kunna förhindra införsel av smittsamma djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot djurs eller människors hälsa eller orsaka produktionsförluster. I förslaget till ny förordning om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet regleras hur den offentliga kontrollen ska bedrivas inom områdena livsmedel, foder, djurhälsa och djurskydd, skyddsåtgärder mot växtskadegörare, växtförökningsmaterial och växtskyddsmedel. Förslagets syfte är att effektivisera den offentliga kontrollen som berör djur-, livsmedels- och växtområdena och att samla reglerna som finns om offentlig kontroll inom dessa områden i en förordning. Förslaget reglerar även hur den offentliga kontrollen ska finansieras. Enligt skrivelsen har regeringen verkat för att medlemsstaterna ska vara ansvariga för att det finns tillräckliga resurser för de behöriga myndigheterna att utföra den offentliga kontrollen. Medlemsstaterna ska kunna välja på vilket sätt man finansierar kontrollen, eftersom val av finansieringsform måste stämma överens med t.ex. nationella skatter och andra system.

I skrivelsen framhålls vidare att Sverige under året har deltagit i ett samarbete med andra medlemsstater på djurskyddsområdet inom EU. I samband med en konferens om grisvälfärd som anordnades av den danska jordbruksministern i april undertecknade Danmark, Nederländerna, Tyskland och Sverige en gemensam deklaration som syftar till att öka djurskyddsnivån för grisar inom EU. Deklarationen innehåller bl.a. en uppmaning till kommissionen att ta ytterligare krafttag för att minska förekomsten av svanskupering, att sugor ska hållas i grupp under längre tid än i dag i stället för att hållas fixerade samt att krav ska ställas på bedövning och smärtlindring vid kirurgisk kastrering av smågrisar. I samband med deklarationen aviserades även att ett förslag kommer att lämnas till kommissionen om att det bör inrättas en plattform för djurskydd inom EU.

Motionen

Enligt kommittémotion 2015/16:3360 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 54 ska regeringen verka för att varje medlemsstat får införa de sjukdoms- och smittkontroller som anses nödvändiga. I motionen framhålls att

konsumenternas förtroende för kvaliteten på livsmedlen förutsätter ett starkt djurskydd i Sverige och flexibla kontroller utifrån varje EU-medlemsstats specifika behov. Motionärerna vill därför minska kommissionens inflytande över hur, när och varför kontroller utförs i alla led i produktionskedjan samt vid import av livsmedel.

I samma motion yrkande 56 anförs att regeringen ska verka för att Sverige ska få möjlighet till undantag som gör att vi kan stoppa importen av kött som kraftigt avviker från intentionerna i svensk djurskyddslagstiftning.

I motionen yrkas vidare att regeringen ska verka för att ett generellt förbud på EU-nivå införs mot slakt utan bedövning (yrkande 55). Motionärerna anför att det bästa sättet att uppnå ett starkt djurskydd inom EU är att verka för strikta gemensamma regler vid transporter samt att gemensamt motverka undantag för plågsamma slaktmetoder.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I årets budgetproposition (2015/16:1 utg.omr. 23) framhålls att det pågår ett arbete med ett nytt gemensamt regelverk för friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja inom ramen för EU-samarbetet. Vidare anförs att Sverige aktivt bidrar i arbetet med målsättningen att förenkla och effektivisera lagstiftningen och utveckla de förebyggande insatserna och riskstyrningen samt att Sverige verkar för en balanserad, ändamålsenlig lagstiftning och för att EU:s medel används på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Enligt information till utskottet antogs den nya förordningen om djurhälsa den 8 mars 2016.

När det gäller importbegränsningar påminner utskottet om vad som anfördes i utskottets yttrande 2014/15:MJU3y. I det yttrandet konstaterar utskottet att kvantitativa importrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan är förbjudna mellan medlemsstaterna enligt artikel 34 i EUF-fördraget. Bestämmelserna i artiklarna 34 och 35 ska emellertid inte, enligt artikel 36, hindra sådana förbud mot eller restriktioner för import, export eller transitering som grundas på hänsyn till bl.a. allmän moral eller intresset av att skydda människors och djurs hälsa och liv. Sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna. I betänkande 2011/12:MJU21 anförde utskottet att det inte är möjligt att införa något generellt förbud mot import enligt det internationella regelverket inom Världshandelsorganisationen (WTO). En av hörnstenarna i det internationella handelsarbetet är att varje land har rätt att bestämma över sina egna produktions- och processmetoder och att importhindrande åtgärder inte får vidtas om det inte finns fara för hälsan bland djur och människor i det importerande landet. Det framhölls vidare att det enligt Landsbygdsdepartementet finns en risk att krav på att inkludera djurskydd kan användas i protektionistiska syften. Detta är något som inte minst utvecklingsländer oroar sig för. Därför vill man inte se detta inkluderat. Enligt

departementet måste dock internationella standarder komma till stånd innan det ens är realistiskt att börja diskutera om djurskydd ska inkluderas i WTO:s regelverk i större utsträckning än i dag. Det är något som Sverige aktivt arbetar för. I betänkandet framhålls vidare att ett sätt att uppnå ett förbättrat djurskydd internationellt är att förhandla fram multilaterala överenskommelser om djurskydd och att ta med frågan i bilaterala avtal mellan EU och tredjeländer. Vidare anförs att det bör uppmärksammas att näringsens engagemang hela tiden ökar och att privata standarder skapas. Dessa kan i vissa fall vara mer effektiva för att förbättra djurskyddet globalt, och det kan vara bättre att förlita sig på dem än på att stater ska agera.

I samma betänkande noterade utskottet vidare att det i betänkandet Ny djurskyddslag framhålls att Sverige under åren som medlem i EU har arbetat hårt för att höja djurskyddsnivån på den inre marknaden, vilket även till vissa delar lyckats. Det anförs också att det vid tidpunkten för det svenska inträdet i EU fanns en viss reglering av djurskyddet för djur som hölls för livsmedelsproduktion och som försöksdjur. Denna reglering, som inte var särskilt omfattande, har nu utökats eller skärpts på ett flertal områden. Det finns fortfarande områden där Sverige har mer omfattande och strängare regler än övriga EU-länder. I betänkandet framhölls även att en tendens som kan noteras är att regleringen av djurskyddet på EU-nivå går från direktiv, som medlemsstaterna ska inarbeta i den egna lagstiftningen, till förordningar som gäller direkt i alla medlemsländer. I fråga om förordningar får medlemsländerna som huvudregel inte heller ha avvikande regler även om de tidigare har ställt högre krav än förordningen. Det påpekas också att ett antal avgöranden från EU-domstolen i Luxemburg har visat att om lagstiftningen ställs på sin spets har oftast EU-regler om den fria rörligheten på den inre marknaden och förbud mot handelshinder företrädde framför djurskyddsregler. Domstolen har dock också vid ett flertal tillfällen konstaterat att om området är oharmoniserat (inte har ett fullständigt gemensamt regelverk på området) får medlemsländerna anta handelshindrande bestämmelser. Detta gäller så länge bestämmelserna bl.a. är nödvändiga för att skydda djuren och proportionerliga.

När det gäller förbud mot slakt utan bedövning anförde utskottet i samma betänkande (bet. 2014/15:MJU21) att en politisk överenskommelse nåddes inom EU vid jordbruksrådet i juni 2009 om den nya förordningen om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning. Det framgår av artikel 4 i den förordningen att djur endast får avlivas efter bedövning. Bedövningen ska utföras i enlighet med de metoder och de särskilda krav för tillämpningen av dessa metoder som anges i en bilaga till förordningen. Avsaknad av medvetande och känsel ska bibehållas till dess att djuret är dött. Av samma artikel framgår att kraven på bedövning inte gäller djur som slaktas med särskilda metoder som påbjuds av religiösa riter, under förutsättning att slakten äger rum i ett slakteri. Utskottet konstaterade således att enligt förordningen ska alla djur bedövas före slakt men att det finns ett undantag för djur som slaktas enligt metoder som påbjuds av religiösa riter. Förordningen trädde i

kraft den 8 december 2009 och började tillämpas den 1 januari 2013. I betänkandet framhöll utskottet vidare att det noterades att frågan om märkning av kött från djur som har slaktats utan bedövning kom upp i slutskedet av förhandlingarna om ändringar i förordningen om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011). Detta resulterade i att skäl 50 infördes i den förordningen. I skäl 50 står följande: ”Konsumenterna i unionen visar allt större intresse för hur unionens djurskyddsbestämmelser tillämpas i samband med slakt, till exempel om djuren bedövas innan de slaktas. Därför bör man i samband med en framtida unionsstrategi för djurskydd och djurs välbefinnande överväga en studie om lämpligheten i att ge konsumenterna relevant information om bedövning av djur.” Utskottet noterade vidare att kommissionen i sitt meddelande om EU:s strategi för djurskydd och djurs välbefinnande 2012–2015 utöver det planerade förenklade regelverket föreslår att det utvecklas verktyg för att förbättra medlemsstaternas efterlevnad av reglerna, att det ges stöd till internationellt samarbete, att konsumenterna och allmänheten ska ges lämplig information och att kommissionen i det sammanhanget kommer att undersöka frågan om märkning i enlighet med överenskommelsen om lagförslaget om livsmedelsinformation. I betänkandet anförde utskottet att kommissionen inom ramen för EU:s strategi för djurskydd och djurs välbefinnande 2012–2015 tagit initiativ till att genomföra en undersökning om märkning av kött från djur som har slaktats utan bedövning och att resultatet ska presenteras 2013. Utskottet konstaterade också att Sverige tog upp problemet med slakt utan bedövning som inte är religiöst motiverad som en övrig fråga på jordbruks- och fiskerådets möte den 14–15 maj 2012. Sverige ville uppmärksamma kommissionen och de andra medlemsstaterna på att undantaget i artikel 4 utnyttjas av ekonomiska skäl, vilket strider mot lagstiftningens syfte. Man uppmanade kommissionen att öka sina ansträngningar att komma till rätta med detta problem och föreslog även ett antal möjliga åtgärder. Bland annat föreslogs gemensamma riktlinjer för hur slakten bör gå till, ett harmoniserat förfarande för godkännande och kontroll av aktörer som utför slakt utan bedövning samt riktade inspektioner i medlemsstaterna utförda av kommissionens granskningsorgan FVO för att se till att den gemensamma lagstiftningen efterlevs. I betänkandet framhålls att regeringen vid samma tillfälle konstaterade att märkning skulle kunna vara ett verktyg i arbetet med att minska överutnyttjandet av undantaget, och man framhöll därför att man från svenskt håll såg fram emot att ta del av kommissionens rapport om märkning.

Riksdagen beslutade 2012 att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör arbeta för att det inom EU införs en tydlig märkning av kött som kommer från djur som har slaktats utan bedövning (bet. 2011/12:MJU21, rskr. 2011/12:261). I skrivelse 2015/16:75 har regeringen redovisat att kommissionen har tagit initiativ till en undersökning om märkning av kött från obedövad slakt. I skrivelsen anförts vidare att en rapport från kommissionen

skulle ha presenterats för rådet under 2013, men ännu har ingen rapport presenterats.

Så som utskottet påminde om i sitt betänkande 2015/16:MJU16 har utskottet tidigare behandlat frågor om ett förbättrat djurskydd såväl internationellt som inom EU, bl.a. i betänkande 2014/15:MJU10. I det betänkandet föreslog utskottet ett tillkännagivande om att regeringen ska intensifiera arbetet inom EU-samarbetet för ett förbättrat djurskydd. Motivet bakom tillkännagivandet var att regeringen måste prioritera frågan, i synnerhet mot bakgrund av de problem som många svenska jordbruksföretag har i dag. När EU skärper djurskyddskraven måste Europas bönder anpassa sin djurhållning till de nya kraven medan de svenska bönderna redan håller en hög nivå. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:181). I betänkande 2015/16:MJU16 anförde utskottet att den nuvarande regeringen, precis som föregående regeringar, prioriterar djurskyddet högt och vill att det ska förstärkas för djur både i Sverige och utanför Sveriges gränser. Utskottet framhöll att det delar denna hållning eftersom det är utomordentligt viktigt att djurskyddet förbättras i synnerhet i övriga EU-länder. Utskottet noterade också att regeringen har arbetat på bred front inom EU med djurskyddsfrågorna och nämnde bl.a. djurvälståndssamarbetet med Danmark, Nederländerna och Tyskland. Utskottet framhöll att det ställer sig positivt till detta samarbete och delar regeringens syn att dessa initiativ kommer att bidra till att stärka djurskyddet inom EU och till en mer hållbar animalieproduktion. Utskottet konstaterade vidare att Sverige även varit drivande i att EU-kommissionen ska anta en ny handlingsplan för djurskydd för perioden 2016–2020 och att utskottet, precis som regeringen, anser att det är ett bra verktyg för att ta ett samlat grepp om djurskyddsarbetet och uppmuntrar fortsatt engagemang i frågan. I betänkandet noterade utskottet vidare att regeringen på EU-nivå ofta lyfter fram djurskyddsfrågor och efterlevnad av regelverket. Utskottet poängterade att medlemsstaternas efterlevnad av de gemensamma bestämmelserna är oerhört viktig, både ur djurskyddsperspektiv och konkurrensperspektiv. Avslutningsvis framhöll utskottet att det förutsätter att regeringen även i fortsättningen prioriterar arbetet med att förkorta djurtransporterna i hela EU. Sverige har en viktig roll när det gäller att kräva kortare djurtransporter och bättre förhållanden för djuren under transporten

Vissa miljöpolitiska frågor m.m.

Skrivelsen

I skrivelsen framhålls att EU ska vara en drivande kraft för att både inom Europa och globalt skydda miljön och underlätta omställningen till en resurseffektiv och cirkulär ekonomi som säkerställer en hållbar utveckling. Regeringen anför vidare att klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. För att klara klimatutmaningarna och främja en hållbar utveckling krävs en ambitiös och sammanhållen klimatpolitik globalt och inom EU. EU

är en drivande kraft i det globala klimatarbetet. Det är viktigt att EU så snart som möjligt genomför ramverket för energi- och klimatpolitiken till 2030. För att minska luftföroreningarna som sprids över länders gränser är internationellt samarbete av högsta vikt inom EU och globalt. I skrivelsen anförts vidare att en av vår tids stora miljöutmaningar är att bevara den biologiska mångfalden. För att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald är internationellt samarbete av högsta vikt inom EU och globalt. Globala åtgärder samordnas inom EU-samarbetet. I skrivelsen framhålls också att EU:s kemikaliepolitik syftar till att skydda människor och miljön mot farliga kemikalier och säkra att avfallet kan tas om hand på ett miljömässigt bra sätt och utnyttjas som resurs. Problematiken med negativa effekter på hälsa och miljö orsakade av farliga ämnen är gränsöverskridande och förstärks av en globaliserad ekonomi.

När det gäller klimatpolitiken konstateras att det nåddes enighet om ett globalt klimatavtal för tiden efter 2020 vid FN:s klimattoppmöte COP 21 i december 2015. Sverige verkade för att klimatöverenskommelsen skulle vara rättsligt bindande, rättvis, omfatta alla länder och innehålla tillräckligt ambitiösa utsläppsminskningar för att hålla den globala uppvärmningen så långt under 2 grader som möjligt. Enligt skrivelsen föregicks COP 21 av ett gediget förberedelsearbete inom EU. I februari presenterade kommissionen meddelandet Vägen till Paris. I meddelandet redogjorde kommissionen för sin syn på förhandlingarna. En överläggning om meddelandet genomfördes i miljö- och jordbruksutskottet i juni. Den 18 september antog miljørådet rådsslutsatser som var grunden för EU:s ståndpunkt vid klimatförhandlingarna. De antagna slutsatserna gav EU ett mandat att vara pådrivande för ett ambitiöst och långsiktigt hållbart avtal. Regeringen anför i skrivelsen att den svenska linjen fick ett tydligt avtryck i slutsatserna framför allt då EU enades om att en tydlig och återkommande översyn av ländernas åtaganden skulle skrivas in i avtalet. En överläggning med miljö- och jordbruksutskottet, och samråd med EU-nämnden hölls i september inför miljørådet. EU:s ståndpunkt i frågan om internationell finansiering för klimatåtgärder inför COP 21 behandlades vid Ekofinrådet i november. Samråd ägde rum i november med EU-nämnden. Slutsatserna lyfter fram att EU:s medlemsstater står bakom hög-inkomstländernas gemensamma mål om att mobilisera 100 miljarder US-dollar årligen fram till 2020. Vidare tydliggörs att EU:s medlemsstater kommer bidra med substantiell finansiering även efter 2020 samt att den nya överenskommelsen bör uppmuntra till en generösare finansiering. Enligt skrivelsen fick Sverige i slutsatserna gehör för vikten av att alla länder som utlovat stöd till Gröna klimatfonden omvandlar sina löften till juridiskt bindande avtal.

I fråga om biologisk mångfald anförts i skrivelsen att miljørådet i december 2015 antog slutsatser om kommissionens rapport om halvtidsöversynen av EU:s strategi för biologisk mångfald till 2020. Enligt rapporten är EU på väg att uppfylla endast ett av de sex målen i strategin, nämligen målet om att bekämpa invasiva främmande arter. Vissa framsteg lyftes fram när det gäller bl.a. skydd av naturområden och ökad kunskap om det ekonomiska värdet av

ekosystemtjänster. Rådet underströk särskilt vikten av hänsyn till biologisk mångfald i alla relevanta politikområden och finansieringsmekanismer och av att förbättra genomförandet av miljölagstiftningen. Rådsslutsatserna behandlades vid ett informationstillfälle i miljö- och jordbruksutskottet i december och vid samråd med EU-nämnden samma månad.

Motionen

Enligt kommittémotion 2015/16:3360 av Julia Kronlid m.fl. (SD) ska regeringen vid förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen verka för att EU:s medlemsstaters åtaganden ska kunna justeras (yrkande 60) och som svensk linje driva att EU:s medlemsstater, inom ramen för internationella klimatavtal, inte bör anta väsentligt större mål om minskning av utsläpp av växthusgaser än resten av världen (yrkande 62). Motionärerna vill se klimatpolitiken i ett globalt perspektiv. Det framhålls att det krävs en insikt om att varken Sverige eller EU kan påverka koldioxidutsläppen i någon betydande utsträckning utan globala avtal. Om vi på kort och lång sikt ska kunna klara vår industri och handel och därmed i förlängningen jobben och välfärden, måste vi ta med i beräkningen vad vi faktiskt släpper ut i förhållande till andra när vi beslutar om Sveriges utsläppsminskningar. I motionen framhålls att regeringens linje vid förhandlingar i EU och på global nivå måste vara att de som släpper ut mest också gör de största åtagandena när det gäller att minska sina utsläpp när det kommer till fördelningen av bördan inom EU och resten av världen.

I yrkande 64 i samma motion framhålls att regeringen bör driva linjen att EU:s medlemsstater vid beräkningen av nettoutsläpp av klimatgaser ska kunna tillgodogöra sig faktiska nettoutsläpp som inkluderar markanvändning.

I motionen uttrycks även en oro för att art- och habitatdirektivet respektive fågeldirektivet så som de är formulerade i alltför hög grad kan kringskära normalt kommersiellt skogsbruk (yrkande 58). Motionärerna anför också att implementeringen av direktiven i svensk lagstiftning går betydligt längre än vad direktiven säger. Vidare framhålls att motionärerna anser att det nationella parlamentet alltid ska ha sista ordet i frågor som berör viltförvaltning och att regeringen därför tydligt ska verka för att Sverige återtar beslutsmakten för de frågor som ryms inom art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet (yrkande 59).

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Så som påpekas i yttrande 2014/15:MJU3y framhöll klimat- och miljöminister Åsa Romson i EU-nämnden den 27 februari 2015 bl.a. att det finns en bred samsyn i Sveriges riksdag som är grundad på att vetenskap ska vara en grundläggande faktor för klimatförhandlingarna, att klimatpolitik är nödvändigt och att ambitionerna därför bör höjas. Ministern framhöll också att regeringen har verkat och verkar för att EU ska vara redo att höja sin

ambitionsnivå både innan 2020, som avtalet skulle hantera, och efter för att främja en ambitiös överenskommelse. I yttrandet anförs också att utskottet i likhet med regeringen anser att det krävs en ambitiös och sammanhållen klimatpolitik globalt och inom EU för att klara klimatutmaningarna och främja en hållbar utveckling. I yttrandet framhåller utskottet även att det stöder arbetet för att en ny rättsligt bindande klimatöverenskommelse ska omfatta alla länder och innehålla tillräckligt ambitiösa utsläppsminskningar för att hålla den globala uppvärmningen under 2 grader. Det konstateras också att det krävs att enskilda medlemsländer är beredda att gå före och visa ledarskap för att möjliggöra en tillräckligt ambitiös EU-politik.

I den klimatskrivelse som regeringen presenterade i början av året (skr. 2015/16:87), Kontrollstation för de klimat- och energipolitiska målen till 2020 samt klimatanpassning, betonas att Sverige ska vara ett föregångsland och visa globalt ledarskap genom en ambitiös klimatpolitik. Alla världens länder måste ställa om till ett hållbart samhälle för att begränsa den globala uppvärmningen. Så som anförs i klimatskrivelsen beslutades ett nytt globalt och rättsligt bindande klimatavtal vid FN:s klimatkonventions tjugoförsta partsmöte i Paris i december 2015, i vilket man slår fast att den globala temperaturökningen ska hållas väl under 2 grader och att man ska sträva efter att begränsa den till 1,5 grader. Det nya klimatavtalet innebär att länder successivt ska skärpa sina åtaganden och att dessa ska förnyas vart femte år. En gemensam översyn av världens samlade ansträngningar för att minska klimatpåverkan ska också göras vart femte år. Vidare framhålls att avtalet erkänner vikten både av att anpassa sig till klimatförändringarna och av att undvika och hantera de skador och förluster som klimatförändringarna ger upphov till. Länder uppmanas att bevara och hållbart bruka skogen och minska den globala avskogningen, för att bidra till både utsläppsbegränsningar och klimatanpassning. I klimatskrivelsen framhålls också att det enligt FN:s klimatpanel IPCC krävs en minskning med 40–70 procent av de globala utsläppen till 2050 jämfört med 2010 för att hålla den globala uppvärmningen under 2 grader Celsius. Därefter behöver utsläppen fortsätta minska ned till noll eller till och med till negativa utsläpp någon gång mellan 2050 och 2100. Ett scenario som leder till att den globala uppvärmningen begränsas till ned mot 1,5 grader Celsius kräver utsläppsminskningar i den mer ambitiösa änden av intervallerna enligt klimatskrivelsen. I klimatskrivelsen framhålls att regeringen har gett den parlamentariska Miljömålsberedningen (M2010:04) i uppdrag att föreslå hur ett klimatpolitiskt ramverk och en strategi för en samlad och långsiktig klimatpolitik kan utformas (dir. 2014:165). Enligt klimatskrivelsen behövs ett klimatpolitiskt ramverk för att skapa tydlighet och stabilitet på vägen mot ett långsiktigt klimatmål. I det delbetänkande som Miljömålsberedningen lämnade i början av 2016 (SOU 2016:21, Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige) framhålls att den svenska traditionen med en bred politisk uppslutning kring en ambitiös och kraftfull klimatpolitik ska fortsätta. Miljömålsberedningen anser vidare att Sverige ska vara ett ledande land i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets ambitiösa målsättningar och

ta ansvar för sina historiska utsläpp. Enligt Miljömålsberedningen ska Sverige fortsätta vara en internationell förebild genom sitt nationella klimatarbete och genom att bidra till finansiering av utsläppsminskningar och anpassningsåtgärder i utvecklingsländer. Miljömålsberedningen gör bedömningen att Sverige har goda förutsättningar att minska de nationella utsläppen av växthusgaser och därför kan anta långtgående och ambitiösa klimatmål. Det framhålls att det kan medföra en rad fördelar och möjligheter men även utmaningar för Sverige att gå före i omställningen till ett samhälle med låga utsläpp av växthusgaser. En stor utmaning är att resten av världen, inklusive EU, förmår skärpa sin klimatpolitik.

Av regeringens faktagromemoria 2015/16:FPM65, Vägen från Paris, framgår att regeringens preliminära ståndpunkt är att man i huvudsak delar den positiva syn på klimatavtalet från Paris som kommissionen förmedlar. Avtalet innebär ett skärpt globalt temperaturmål som kräver en ökad ambitionsnivå för utsläppsminskningar. Det innebär också en ökad ambitionsnivå för anpassning och finansiering. Av faktagromemorian framgår även att klimatavtalets femåriga cykler, som ger möjlighet att öka ambitionen över tid, är av särskild vikt. Enligt regeringen är cyklerna en förutsättning för att kunna hålla den globala temperaturökningen långt under 2 grader med en strävan att begränsa den till 1,5 grader. En första faciliterande dialog kring den globala ambitionsnivån kommer att hållas 2018. Regeringens preliminära ståndpunkt är att alla länder, inklusive EU, redan nu bör överväga hur klimatarbetet på sikt kan stärkas, och regeringen vill till skillnad från kommissionen betona att EU bör ha en beredskap att bidra med ökad ambition som en följd av dialogen 2018 liksom om vetenskapen visar att det krävs för att kunna nå det globala temperaturmålet. I faktagromemorian anförs även att meddelandet hittills bara har diskuterats under den riktlinjedebatt om uppföljningen av FN:s klimattoppmöte (COP 21) och det nya avtalets betydelse för EU:s klimatpolitik som hölls på miljørådet den 4 mars. Det upplyses emellertid om att medlemsstaterna vid rådet instämde i kommissionens positiva syn på avtalet. Avtalet sågs som ett historiskt genombrott som ger ett gediget ramverk för att klara klimatproblemet, och nu handlar det om att genomföra avtalet, med särskilt fokus på 2030-ramverket. Det fanns bred uppslutning bland medlemsstaterna för att EU ska vara fortsatt ledande i förhandlingarna.

När det gäller frågan om upptag och utsläpp av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med skogsbruk och markanvändning behandlades detta i förra årets yttrande om verksamheten i EU (2014/15:MJU3y). Så som utskottet påminde om i det yttrandet har den preliminära svenska ståndpunkten varit att dessa upptag och utsläpp av växthusgaser bör tas till vara som en del av klimatpolitiken. Utskottet har även framhållit att det liksom regeringen anser att sådana upptag och utsläpp av växthusgaser behöver hanteras med hänsyn till de stora osäkerheter som finns i beräkningarna av växthusgasflöden. Skogens centrala roll för produktionen av hållbar bioenergi och klimatsmarta material, för biologisk mångfald och ekosystemtjänster och för skogens långsiktiga produktionshorisont måste också beaktas. I yttrandet

konstaterades även att en kompromiss nåddes på rådsmötet den 6 mars 2015 i fråga om skogs- och markanvändning som innebär att EU innan 2020 ska besluta hur skogs- och markanvändning hanteras inom ramen för EU:s klimat- och energiramverk till 2030. Av kommissionens meddelande Vägen efter Paris – en bedömning av Parisavtalets konsekvenser m.m. (KOM(2016) 110) framgår att kommissionen under det närmaste året kommer att lägga fram de viktigaste lagförslagen för att nå målen för 2030 på ett rättvist och kostnadseffektivt sätt, med största möjliga flexibilitet för medlemsstaterna och en välvald avvägning mellan nationella åtgärder och åtgärder på EU-nivå. Bland annat arbetar kommissionen med ett förslag om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk.

När det gäller ramarna för den svenska viltförvaltningen sätts de av internationella konventioner och EU-direktiv så som anfördes i utskottets betänkande 2014/15:MJU12. Konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö (Bernkonventionen) syftar till att främja ett mellanstatligt samarbete för att bevara vilda djur- och växtarter och livsmiljöer samt skydda hotade flyttande arter. Både Sverige och EU har ratificerat konventionen. EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) bygger på Bernkonventionen. Direktivets syfte är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom att bevara livsmiljöer och vilda djur och växter. Vidare finns EU:s fågeldirektiv (direktiv 2009/147 om bevarande av vilda fåglar). Direktivet innehåller regler till skydd för samtliga naturligt förekommande och vilt levande fågelarter inom EU, liksom deras ägg, reden och boplatser. Både art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet är minimidirektiv, vilket innebär att medlemsländerna inte får införa regler som innebär ett mindre strängt skydd än vad direktiven föreskriver. I betänkandet anför även att EU-kommissionen i februari 2014 initierade en utvärdering av art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet (en s.k. fitness check). Utvärderingen inbegriper frågeställningar om huruvida direktivens mål har uppnåtts, om direktiven är kostnadseffektiva, om de är i överensstämmelse med annan EU-lagstiftning och om de fortfarande behövs. Utvärderingen omfattar även frågan om huruvida målen för direktiven på ett tydligt sätt bättre uppnås på EU-nivå än på nationell nivå. I nämnda betänkande framhöll utskottet att det anser att det naturvårdsarbete som bedrivs inom EU genom art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet är angeläget för att bevara livsmiljöer och vilda djur och växter inom EU och för att säkerställa att EU lever upp till internationella åtaganden på området. Direktiven utgör även en viktig ram för de åtgärder som genomförs för hotade arters bevarande i Sverige. Samtidigt anförde utskottet att det anser att viltförvaltningen behöver decentraliseras ytterligare – från europeisk nivå till nationell nivå och från nationell nivå till regional nivå. Regelverket för skydd av värdefulla miljöer och arter i EU bör anpassas efter de olika nationella förutsättningarna. Mot den bakgrunden biföll riksdagen ett motionsyrkande (C, M, FP, KD) och uppmanade regeringen att verka för att förändra art- och habitatdirektivet så

att klassificeringen av hotade djur och växter i högre grad kan avgöras i Sverige.

I utskottets betänkande 2015/16:MJU10 konstaterade utskottet inledningsvis att riksdagen genom ovannämnda tillkännagivande har uppmanat regeringen att verka för att förändra art- och habitatdirektivet så att klassificeringen av hotade djur och växter i högre grad kan avgöras i Sverige. I betänkandet påminde utskottet även om att det för närvarande pågår en översyn av EU:s s.k. naturvårdsdirektiv i vilken bl.a. frågor om lagstiftningens ändamålsenlighet, effektivitet, konsekvens, relevans och EU-mervärde ska följas upp. Vidare erinrades om att de aktuella direktiven är minimidirektiv och att det således är upp till respektive medlemsland att avgöra om man vill gå längre än vad som krävs i direktivet. Utskottet ansåg emellertid att utfallet av den nyssnämnda översynen och regeringens åtgärder med anledning av det ovan refererade tillkännagivandet bör avvaktas innan det finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder i enlighet med ett yrkande om genomförandet av naturvårdsdirektiven i Sverige. När det gäller det tillkännagivandet anför regeringen i skrivelse 2015/16:75 (Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen) att Sverige har medverkat i den pågående utvärderingen ("fitness check") av art- och habitatdirektivet, bl.a. i en särskild process med en fördjupad utvärdering där tio utvalda medlemsstater medverkar. Vidare framhålls att EU-kommissionen kommer att använda resultatet av utvärderingen, halvtidsöversynen av EU:s biodiversitetsstrategi och sammanställning av medlemsstaternas rapportering enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet (State of the Nature) som underlag för beslut att eventuellt gå vidare med att öppna upp direktiven för en revidering. Först då kan frågan om eventuella ändringar av art- och habitatdirektivet och därmed klassificeringen av hotade djur och växter komma upp enligt regeringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen är ett viktigt underlag för att riksdagen ska kunna följa utvecklingen inom EU och hur regeringen har agerat inom det samarbetet.

I likhet med vad som anfördes i utskottets yttrande 2014/15:MJU3y noterar utskottet att unionens politik och inre åtgärder, bl.a. den inre marknaden, fri rörlighet för varor och den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken behandlas i den tredje delen av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Utskottet konstaterar även att Sverige blev medlem i EU den 1 januari 1995 och sedan dess deltar fullt ut i EU:s gemensamma jordbruks- och fiskeripolitik. Utskottet anser i likhet med regeringen att den långsiktiga målsättningen för den gemensamma jordbrukspolitikerna inom EU är en avreglerad, marknadsorienterad och konkurrenskraftig jordbrukssektor som styrs av konsumenters efterfrågan, klimat- och miljömål och där hänsyn tas till djurskydd samt den globala

utvecklingspolitiken i enlighet med Sveriges politik för global utveckling (PGU). Vidare vill utskottet liksom regeringen se ett hållbart fiske i såväl Sverige och Europa som globalt. Så som anförs i skrivelsen är regeringens hållning när det gäller EU:s fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer att ta ställning från fall till fall och då beakta en rad kriterier. Utskottet konstaterar att Sverige under året avstått från att ge sitt stöd till beslut om att ingå fiskepartnerskapsavtal mellan EU och ett antal afrikanska stater, bl.a. på grund av att det saknats tillräcklig information om fiskebestånden.

När det gäller förenklingsarbete och rimliga sanktioner vid felaktigheter noterar utskottet inledningsvis att kommissionen under året tagit initiativ till att förenkla den nyligen reformerade jordbrukspolitiken. Utskottet konstaterar att regeringen är aktiv i detta arbete och att den bl.a. driver på för att förenkla tvärvillkoren. Så som anförs i betänkande 2015/16:MJU9 är ett enklare och mer transparent sanktionssystem för tvärvillkoren något som kan behövas. Utskottet delar regeringens syn att det är viktigt med en jordbrukspolitik som är effektiv och enkel för både myndigheter och brukare utan att göra avkall på miljökraven och noterar att regeringen har föreslagit att Jordbruksverket får extra resurser för arbeta med detta under perioden 2016–2019. Utskottet konstaterar således att det pågår arbete på både EU-nivå och nationell nivå, vilket är positivt.

I fråga om beslutanderätt över skogspolitiken konstaterar utskottet att regeringen enligt skrivelsen värnar den nationella skogspolitiken och noggrant följer nya EU-initiativ och hur dessa kan påverka svensk skog och skogsnäringen. Utskottet anser liksom regeringen att Sverige generellt bör verka för att begränsa EU-insatser som berör skogsområdet men att subsidiaritetsprincipen samtidigt ska respekteras för de områden som faller inom EU:s befogenhet.

När det gäller kontroller av djursjukdomar vid införsel av djur välkomnar utskottet att regeringen i arbetet med att ta fram en ny djurhälsoförfordning verkat för att medlemsstater med en god djurhälsa ska kunna förhindra införsel av smittsamma djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot djurs eller människors hälsa eller orsaka produktionsförluster. Utskottet konstaterar att den nya förordningen antogs i mars 2016.

Utskottet ser positivt på att Sverige under året har deltagit i ett samarbete med andra medlemsstater på djurskyddsområdet inom EU och välkomnar den gemensamma deklARATION som syftar till att öka djurskyddsnivån för grisar inom EU. Utskottet ser även positivt på det aviserade förslaget till kommissionen om att det bör inrättas en plattform för djurskydd inom EU. När det gäller importbegränsningar på grund av bristande djurskydd hänvisar utskottet till vad som anförs i förra årets yttrande 2014/15:MJU3y.

Så som utskottet konstaterade i sitt betänkande 2011/12:MJU21 framgår det av artikel 4 i förordningen om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning att djur endast får avlivas efter bedövning. Av samma artikel framgår att kraven på bedövning emellertid inte gäller djur som slaktas med särskilda metoder som påbjuds av religiösa riter, under förutsättning att slakten äger rum

i ett slakteri. Utskottet välkomnar att kommissionen har tagit initiativ till en undersökning om märkning av kött från obedövad slakt och beklagar att den försenats. Utskottet påminner även om det tillkännagivande som riksdagen riktade till den dåvarande regeringen om att regeringen bör arbeta för att det inom EU införs en tydlig märkning av kött som kommer från djur som har slaktats utan bedövning (bet. 2011/12:MJU21, rskr. 2011/12:261).

När det gäller vad Sverige ska driva i klimatförhandlingarna konstaterar utskottet inledningsvis att man vid FN:s klimattoppmöte COP 21 i december 2015 nådde enighet om ett globalt och rättsligt bindande klimatavtal för tiden efter 2020. I avtalet slår man fast att den globala temperaturökningen ska hållas väl under 2 grader och att man ska sträva efter att begränsa den till 1,5 grader. Det nya klimatavtalet innebär att länder successivt ska skärpa sina åtaganden och att dessa ska förnyas vart femte år. En gemensam översyn av världens samlade ansträngningar för att minska klimatpåverkan ska också göras vart femte år. Utskottet anser i likhet med regeringen att Sverige ska vara ett föregångsland och visa globalt ledarskap genom en ambitiös klimatpolitik och att alla världens länder måste ställa om till ett hållbart samhälle för att begränsa den globala uppvärmningen. Utskottet konstaterar att även Miljömålsberedningen i sitt delbetänkande anser att den svenska traditionen med en bred politisk uppslutning kring en ambitiös och kraftfull klimatpolitik ska fortsätta.

Så som utskottet tidigare har konstaterat (2014/15:MJU3y) nåddes en kompromiss i fråga om upptag och utsläpp av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med skogs- och markanvändning på rådsmötet den 6 mars 2015. Kompromissen innebär att EU innan 2020 ska besluta hur skogs- och markanvändning ska hanteras inom ramen för EU:s klimat- och energiramverk till 2030. Utskottet välkomnar kommissionens avsikt, så som den uttrycks i kommissionen meddelande Vägen från Paris, att under det närmaste året lägga fram ett förslag om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk.

När det gäller art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet konstaterar utskottet att det pågår en översyn av dessa direktiv i vilken bl.a. frågor om lagstiftningens ändamålsenlighet, effektivitet och relevans ska följas upp (en s.k. fitness check). Så som anförs i skrivelse 2015/16:75 kommer kommissionen bl.a. att använda resultatet av denna översyn som underlag för beslut om att eventuellt gå vidare med att öppna upp direktiven för en förändring. Först då kan frågan om eventuella ändringar av direktiven komma upp. Utskottet vidhåller därför vad som nyligen anfördes i betänkande 2015/16:MJU10 mot bakgrund av liknande motionsyrkanden, dvs. att utfallet av översynen bör avvaktas innan det finns skäl för riksdagen att vidta åtgärder.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör ge anledning till någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motion 2015/16:3360 (SD) yrkandena 50–60, 62 och 64.

Stockholm den 28 april 2016

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Kristina Yngwe (C), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Maria Strömkvist (S), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Lars Tysklind (L), Jens Holm (V), Lars-Axel Nordell (KD), Marianne Pettersson (S), Johan Büser (S) och Runar Filper (SD).

Avvikande meningar

Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor inom EU m.m. (SD)

Runar Filper (SD) anför:

Dagens jordbrukspolitik i Sverige är ett av de områden där i stort sett all kompetens är överförd till EU. Sverigedemokraterna anser att den gemensamma jordbrukspolitiken (Common Agricultural Policy, CAP) har karaktären av en icke ändamålsenlig övergripande lösning som är gjord främst för att passa jordbrukare i södra Europa. Denna politik är det kanske mest ineffektiva och kostsamma inslaget i hela EU. Jordbruksstödet utgör ungefär en tredjedel av EU:s budget. Det är Sverigedemokraternas mening att regeringen ska verka för att avskaffa den gemensamma jordbrukspolitiken. Sverigedemokraterna vill helt skrota jordbruksstödet i dess nuvarande form, som ur ett svenskt perspektiv utgör en enorm transferering av medel från svenska skattebetalare till jordbrukare på den europeiska kontinenten. Ett avskaffande av den gemensamma jordbrukspolitiken skulle leda till en radikal sänkning av medlemsavgifterna till EU. För svenskt vidkommande skulle i stället det s.k. gårdsstödet betalas ut direkt från den svenska staten. Tills vidare är det dock viktigt att vi på bästa sätt tar vara på de stöd som lantbruket kan få av EU för att stärka det svenska jordbruket.

Sedan EU-inträdet är den svenska jordbruksnäringen på tillbakagång. Sverigedemokraterna motsätter sig flera av de direktiv som EU stipulerar och som får negativa återverkningar på de svenska böndernas villkor. Sverigedemokraterna eftersträvar att Sverige ska omförhandla villkoren för medlemskapet i Europeiska unionen med det långsiktiga målet att återföra beslutsmakten till Sverige. Sverigedemokraterna vill i grunden omförhandla avtalen för det svenska EU-medlemskapet för att på olika sätt gynna Sveriges jordbruksnäring.

Den byråkrati som i dag omger EU:s regler måste förenklas, och den tillsyn som utförs av svenska myndigheter ska vara rättssäker, transparent och fri från onödigt betungade byråkrati. Reglerna om tvärvillkoren betyder att lantbrukarna ska uppfylla ett antal verksamhetskrav inom t.ex. tvärvillkorsområdet djurskydd för att få fulla stöd. Överträdelsestraffas med avdrag på stöden, och om lantbrukarna inte rättat till tidigare uppmärksammade fel blir avdragen procentuellt större, från 3 till 15 procent. Tyvärr har många av de s.k. tvärvillkoren systematiskt tillämpas felaktigt i Sverige. Jordbruksverket har själva medgett att deras avdragssystem är fel. Det har resulterat i att tusentals lantbrukare kan ha fått avdrag för fel som de inte har begått.

Sverigedemokraterna motsätter sig stora delar av EU:s externa fiskeripolitik. Vi ifrågasätter kostnadseffektiviteten i framför allt fiskeavtalen

och ser helst att avtalen inte förlängs när det gäller utvecklingsländerna. Man använder fiskeripolitiken och pengar från den gemensamma budgeten, där vi är stora nettobetalarare, för att upprätthålla en fiskeflotta, främst i Spanien och Portugal, som vid det här laget borde ha anpassats till hållbara fiskenivåer. Vi anser även att EU:s fiskeavtal över huvud taget inte går att förena med en hållbar utvecklingspolitik. EU:s fiskeflotta är dåligt kontrollerad och undergräver utvecklingsländernas möjligheter att utveckla lokalt fiske, skapa möjligheter till arbetstillfällen och försörja sin egen befolkning. Sverigedemokraterna menar därför att regeringen ska verka för att avskaffa EU:s externa fiskeripolitik.

Sverigedemokraterna anser vidare att konsumenternas förtroende för kvaliteten på livsmedlen förutsätter ett starkt djurskydd i Sverige och flexibla kontroller utifrån varje EU-medlemsstats specifika behov. Ett starkt djurskydd har även ett egenvärde då det besparar djuren det lidande som uppstår vid långa transporter och plågsamma slaktmetoder. Det bästa sättet att uppnå ett starkt djurskydd inom EU är att verka för strikta gemensamma regler vid transporter samt att gemensamt motverka undantag för plågsamma slaktmetoder. Krav på ett starkt djurskydd i Sverige får inte leda till att det svenska jordbruket konkurreras ut av jordbruk i andra EU-länder. Sverigedemokraterna anser att de svenska böndernas konkurrenskraft bör stärkas, samtidigt som ett starkt djurskydd bibehålls.

Inom ramen för EU vill Sverigedemokraterna även verka för att varje medlemsstat får införa de sjukdoms- och smittokontroller som anses nödvändiga. Sverigedemokraterna vill därför minska kommissionens inflytande över hur, när och varför kontroller utförs i alla led i produktionskedjan samt vid import av livsmedel.

För närvarande pågår ett arbete inom EU med att ta fram en ny skogsstrategi. Vi i Sverigedemokraterna känner en oro för att en sådan strategi kan bli det första steget mot en framtida gemensam skogspolitik inom EU, vilket med stor sannolikhet skulle kunna få betydande negativa konsekvenser för Sverige och för den svenska skogsbruksmodellen. Redan i dag påverkas förutsättningarna för en nationell skogspolitik av flera av EU:s direktiv och förordningar. Om EU får ett allt större inflytande i dessa frågor kommer vi utan tvekan få mer av detaljstyrning, administration och byråkrati. Svenska förhållanden skiljer sig kraftigt från många EU-länders, och vi har redan fungerande modeller för att bruka och bevara vår egen skog. Därför anser vi att Sverige måste värna den nationella beslutanderätten.

Sverigedemokraterna har en konservativ syn på biologisk mångfald; vi anser att hänsyn ska tas till missgynnade och hotade arter. Art och habitatdirektivet innebär emellertid att skogsbruk i praktiken skulle begränsas starkt om direktivet följdes strikt. Genomförandet av direktivet i svensk lagstiftning går betydligt längre än vad direktivet säger. Dessutom finns det en stark kritik kring hur Sverige som helhet har arbetat med rapporteringen till EU i fråga om art- och habitatdirektivet. Detta har till stor del skötts av Artdatabanken vid SLU utan insyn från övriga aktörer. Sverigedemokraterna

anser att man inte kan ha den gemensamma rapporteringen av art- och habitatdirektivet som utgångspunkt för en utvärdering av vare sig miljömålet Levande skogar i stort eller av huruvida vissa naturtyper i sig mer specifikt har gynnsam status eller inte. Sverige bör i stället utifrån egna definitioner av olika naturtyper sätta upp mål för bevarandet helt bortsett från befintliga definitioner av EU-habitaten. Frågan aktualiserades genom halvtidsöversynen av EU:s strategi för biologisk mångfald. Sverigedemokraterna har framfört en oro för att fågel- respektive habitatdirektivet så som de är formulerade i alltför hög grad kan kringskära normalt kommersiellt skogsbruk.

Sverigedemokraterna är positivt inställda till den jakt och viltvård som bedrivs i Sverige. Emellertid vänder vi oss mot att EU dikterar svensk viltförvaltning. Sverige hade redan före EU-inträdet en viltförvaltning som var ett föredöme för resten av världen, och vi ser inga mervärden i att EU dikterar förutsättningarna. I frågor som berör viltförvaltning anser vi att det nationella parlamentet alltid ska ha sista ordet och att regeringen därmed tydligt ska verka för att Sverige återtar beslutsmakten för de frågor som rymms inom art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet.

När det gäller klimatpolitiken vill Sverigedemokraterna se den i ett globalt perspektiv. Det krävs en insikt om att varken Sverige eller EU kan påverka koldioxidutsläppen i någon betydande utsträckning utan globala avtal. Sverigedemokraterna eftersträvar en miljö- och klimatpolitik baserad på humanism där alla världens människor har en okränkbar rätt att eftersträva en mer hälsosam morgondag. Vi avhåller oss emellertid från domedagsprofetior och lägger fokus på realistiska lösningar på verkliga problem. Om vi på kort och lång sikt ska kunna klara vår industri och handel och därmed i förlängningen jobben och välfärden måste vi ta med i beräkningen vad vi faktiskt släpper ut i förhållande till andra när vi beslutar om Sveriges utsläppsminskningar. I Sverige har vi sedan 1970-talet minskat vår användning av fossilt bränsle bl.a. genom en utfasning av användning av olja för uppvärmning. Detta har tillsammans med en nästan koldioxidfri elproduktion resulterat i att vi i princip har den industrialiserade världens lägsta utsläpp per capita, detta trots vårt kalla klimat. Sverige står därmed för mellan 0,1 och 0,2 procent av världens totala utsläpp av växthusgaser, och därför anser vi inte att Sverige ska krävas på större utsläppsminskningar än andra länder.

Sverigedemokraterna anser vidare att regeringens linje vid förhandlingar i EU och på global nivå måste vara att de som släpper ut mest också ska göra de största åtagandena när det gäller att minska sina utsläpp när det kommer till fördelningen av bördan inom EU och resten av världen. Svensk klimatpolitik har länge byggt på att Sverige ska gå före och besluta om betydligt större utsläppsminskningar av koldioxid än andra länder. Tanken bakom detta är att Sverige på detta sätt ska kunna påverka andra länder i samma riktning. Problemet med denna strategi är att det inte finns något som tyder på att den fungerar. Det finns ingen forskning på området som tyder på att denna föregångspolitik på något sätt bidrar till minskade utsläpp. Enligt teorin om

koldioxidläckage kan det till och med vara så att denna politik bidrar till att öka utsläppen i andra länder. Enligt EU-kommissionen bidrar varje procentuell ökning av elpriset till en minskning av exporten med 1,6 procent, vilket understryker vikten av att upprätthålla god konkurrenskraft inom EU. Om det blir dyrare att tillverka varor i Sverige och Europa är risken stor att företag i stället flyttar till andra länder med lägre energipriser.

Sverigedemokraterna anser slutligen att regeringen bör driva linjen att EU:s medlemsstater vid beräkningen av nettoutsläpp av klimatgaser ska kunna tillgodogöra sig faktiska nettoutsläpp som inkluderar markanvändning.

Detta innebär att Sverigedemokraterna anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2015/16:3360 yrkandena 50–60, 62 och 64.